

لەبەر چی فیری تووژینهوهی زانستی دەبین ؟

۱. بە دەستەپێنانی شارەزایی پێویست بوو جێبەجێکردنی پرۆژە و تووژینهوهکان : جێبەجێکردنی پرۆژە تووژینهوهکان بە تاییەت لە چوارچێوەی تووژینهوه پراکتیکیەکان بابەتیکە رێکخراوە جوړاوجۆرهکان چ ئەهلی بن یان حکومی گرنگیهکی زۆری پێ دەدەن، ههروهها بودجهیهکی زۆر و تاییهتیشی بوو دیاری دەکەن ئەم رێکخراوانە جێبەجێکردنی تووژینهوهکانیان دەسپێرن بەو کەسانە ی که ئەزموونیککی زۆریان لە ئەنجامدانی تووژینهوهی زانستی ههیه، ههروهها به باشیش شارەزای تووژینهوهی زانستین لەبەر ئەمە فیربوونی تووژینهوهی زانستی وهکو ئیشیکه که داها تیککی باشیشی ههیه .

۲. فیربوونی شیوازی گەشتن بە راستیهکان و دۆزینهوهی نەزانراوهکان : فیربوونی تووژینهوهی زانستی دەبێتە هۆی ئەوهی قوتابی ئسلوبی گەشتن بە راستیهکان شارەزا بیت و بە گرتنەبەری رێبازە زانستیهکان وهلامی نەزانراوهکان بدۆزیتەوه و بەم شیوهیه قوتابی دەتوانیت رۆلی ههبيت (هههچەند بچوکیش بیت) لە گەشه پیدان بە زانیاریهکانی مرۆف .

۳. بە دەست هێنانی شارەزایی پێویست بوو نامادەکردنی تووژینهوهی دەرچوون لە قوناههکانی خویندنی بالا :واتا پێویسته قوتابیان لە قوناههکانی به کالۆریۆس و به تاییهت ماستەر و دکتۆرا تووژینهوهیهک بنوسن بوو دەرچوون لەم قوناهانه ، به پێچهوانهوه زانکۆ رێگری دهکات له دەرچوونی قوتابیان له زانکۆ .

❖ تاییهتەندی و رێساکانی تووژینهوهی زانستی :

۱. بێتە هۆی زیاد بوون و پەرەپیدانی زانست .

۲. شیوازی تاوتوی کردن بیت .

۳. پسپۆری و شارەزایی .

۴. راست و دروست بوونی زانیاریهکان .

۵. نارامگرتن .

۶. بویری و نەترسی .

۷. پاراستنی بیتلایهنی .

۸. وردبینی .

۱. بېته هوی زیاد بوون و پهره پیدانی زانست : له توږینه هوی زانستی توږه رده بېت به کوکړدنه هوی زانیاریه کان زانیاریه کی نوی بخاته پروو . له بهر نومه توږه رده بېت له سهر نهو بابه تانه ئیش بکات که هیشتا نه که وتوونه ته باز نهی زانیاریه کانی مروځ یان به لایه نی که مه وه بابه ته که ، نالوږیه کی پپوه دیاره که واته دووباره کړدنه هوی بابه تیک که پیشتر نوسراوه ، توږینه هوی زانستی نیه له بهر نه هوی زانیاریه ک به زانیاریه کانی پیشوو زیاد ناکات .

۲. شیاوی تاوتوی کړدن بېت : توږینه هوی کان چ له بواړی کومه لایه تی بن یان ناوهر وړکیکی نه زمونیان هه بېت ده بېت بتوانین تاقیکړدنه وه و تاوتوی کړدن و هه لسه نگانندیان بو نه نجام بده یی .

۳. پسیپوری و شاره زایی : له نه نجامدانی توږینه هوی زانستی پپویسته توږه رپسیپور و شاره زای بېت . له ئیستادا توږینه هوی زانستی به چهن دین تیوری و که ره سته ی جیاواز نه نجام ده دریت ، بویه پپویسته توږه ر شاره زایی له گه ل نه وانه هه بېت هه روه ها نهو بابه ته ی که بو توږینه هوی دیاری کردوه ده بېت بزانییت چی له سهر نوسراوه و چه مک و ده سته واژه کانی نه م بابه ته به باشی شاره زای بېت و توانای شیکړدنه هوی زانیاریه کانی به باشترین شیوه هه بېت . بو نمونه شاره زایی له به کار هینانی کو مپپوته ر و نامار .

۴. راست و دروست بوونی زانیاریه کان : له بهر نه هوی توږینه هوی زانستی بو دوزینه هوی راستیه کان هه ول ده دات تیژه ر ده بېت هه ول بدات نهو زانیاریانه ی که کوی ده کاته وه راست و دروست بن و له خه ون و خه یال به دوور بن ، به پیچه وانه وه توږه ر ناتوانیت وه لامي پرسیاره کان به دروستی بداته وه .

۵. نارامگرتن : توږینه هوی زانستی پپویستی به تیپه ر بوونی کات هه یه و نابیت له نه نجامدانی توږینه هوی زانستی په له بکریت . هه ندیک له توږینه هوی زانستی کان بو گه یشتن به نه نجام پپویستیان به تیپه ر بوونی سالیکی یان چهن دین سال هه یه وه کو نه نجامدانی توږینه هوی له سهر که سایه تی مروځه کان یان له سهر زهویه کی کشتوکالی . له لایه کی دیکه وه توږه ر له کاتی نه نجامدانی توږینه هوی زانستی توشی هه ندیک کیشه و گرفت ده بېته وه وه کو (نه بوونی که ره سته کان - کیشه ی دارایی - کیشه ی خیزانی) له بهر نه مانه که باسمان کړد نه نجامدانی توږینه هوی زانستی پپویستی به نارامگرتن هه یه .

۶. بویری و نه ترسی : پیویسته تویره له دوو جیگه دا بویر و نه ترس بیت :

یه کهم : له کاتی پروو به پروو بوونه وه له گه ل نهو کیشه و گرفتانه که تووشی ده بیت :

هه ندیک له تویره ران له کاتی نه نجامدانی تویره وه تووشی مه ترسی ده بنه وه ، بو نمونه تویره ریک که له ناو تاقیگه کاندای خه ریکی تویره وه یه له سه ر قایرۆسیکی مه ترسیدار یان شوینه وار ناسیک که له نه شکه و تیت خه ریکی نه نجامدانی تویره وه یه یان زینده وه ر ناسیک که له دارستانه کان سه ر قالی نه نجامدانی تویره وه یه ، نه مانه هه مووی به شیوازیک له شیوازه کان گیانی خوین ده خه نه مه ترسیه وه له بهر نه وه ی زانیاریه ک به زانیاریه کانی پیشوو زیاد بکه ن .

دووهم : له کاتی نویسی تویره وه و خستنه پرووی ده رنه نجامه کان :

تویره ده بیت له خستنه پرووی ده رنه نجامه کانی تویره وه که ی نه ترس و بویر بیت به تایبته نهو تویره وه وانه ی که له بواری کومه لایه تی و سیاسی و ئایینی نه نجام ده درین ، له وانه یه ده رنه نجامه کان یان به دلی هه ندیک له تاکه کان ، پارته کان ، لایه نی ئایینی و نه ته وه یی نه بیت له بهر نه مه ژیانی تویره ده که ویتته مه ترسی .

۷. پاراستنی بی لایه نی : تویره مرۆقه چه ز و ئاره زوو و بیرو پای تایبته به خوئی هه یه له بهر نه مه باوه ری به

هه ندیک به ها و ئایدۆلۆژیا هه یه که دابران له م بیر و رایانه ئاسان نیه به لام تویره ده بیت هه ول بدات له کاتی نه نجامدانی تویره وه بی لایه نی خوئی بیاریزیت . نه م کیشه یه زۆر تر له تویره وه کومه لایه تی و سیاسییه کان به ده ر ده که ون که واته تویره ده بیت بی لایه ن بیت به پیچه وانه وه له کاتی قوناغه کانی تویره وه وه کو دارشتنی پرسیار و گریمانته ، کۆکردنه وه ی زانیاریه کان و خستنه پرووی ده رنه نجامه کان ، لایه نگری تویره ری پیوه دیار ده بی نه مه ش و ده کات که نویسنه که هه یج نرخیکی زانستی نه مینیت .

۸. وردبینی : به مه به ستی دلنیا بوون له ده رنه نجامه کانی تویره وه تویره ده بیت له کاری تویره وه وردبین

بیت و هه موو قوناغه کانی تویره وه بخاته ژیر کۆنترۆلی خوئی و له دروست بوونی هه موو قوناغه کان به تایبته له راستی و دروستی زانیاریه کان دلنیا بیت ، ورد بین بیت له دارشتنی بایه تی تویره وه له پرسیار دانان له پیناسه ی چه مکه سه ره کیه کان ، له کۆکردنه وه ی سه رچاوه و خستنه پرووی ده رنه نجامه کان .

۹. بوونی به پړوډه به رېځې به توانا : له هه نډېک له توپڅيزينه وه کان که به شپوهی گروپی نه نجام د هدرين بوونی به پړوډه به رېځې به توانا پيوسته به تايبه ت نه گهر توپڅيزينه وه که پانتايه کی فراوانی هه بیت له بهر نه وهی به پړوډه به رېځې یان سه رپه رشتیاری توپڅيزينه وه که بتوانیت هه موو قوناغه کانی توپڅيزينه وه به باشی بپاته پيشه وه و هه روه ها چالاکی تاکه کانی ناو توپڅيزينه وه رېځ بخت بو نه وهی توپڅيزينه وه که توشی ئالوژی و چهند رایسی نه بیته وه .